
Ružica Jakešević:
**Mirovne misije Ujedinjenih nacija i njihov utjecaj
na transformaciju obrambenog sustava Republike Hrvatske**

Mentor: prof. dr. sc. Siniša Tatalović

Datum obrane: 2. lipnja 2011. na Fakultetu političkih znanosti

Povjerenstvo za obranu: prof. dr. sc. Vlatko Cvrtila, predsjednik

prof. dr. sc. Siniša Tatalović

prof. dr. sc. Vladimir Prebilić

Doktorska disertacija mr. sc. Ružice Jakešević *Mirovne misije Ujedinjenih nacija i njihov utjecaj na transformaciju obrambenog sustava Republike Hrvatske* ima 368 stranica. Sam tekst obuhvaća 312 stranica, a uz to disertacija sadrži 3 tablice, 23 karte te 4 sheme. Ostatak stranica odnosi se na Sadržaj (2 stranice) i popis korištene literature (21 stranica). U disertaciji je korišteno 298 referenci u vidu knjiga, poglavlja u knjigama, zbornika, priručnika, dokumenata, članaka te internetskih izvora. Rad, pored *Uvoda* i *Zaključka*, sadrži šest zasebnih tematskih cjelina.

U Uvodu kandidatkinja pored suvremene upotrebe termina “mirovne misije” objašnjava i uvjete u kojima su pokretane mirovne misije tijekom Hladnog rata, ocjenjujući to razdoblje izrazito nepovoljnim za djelovanje mirovnih misija. Prestanak hladnoratovskih odnosa pogodio je učinkovitijem djelovanju Vijeća sigurnosti UN-a u smislu uspostave mirovnih misija, što je dovelo do značajnog povećanja njihova broja 90-ih godina 20. stoljeća. S obzirom na to da su se Ujedinjene nacije u posthladnoratovskom razdoblju susrele s izazovom vlastitog repositioniranja u međunarodnim odnosima te poteškoćama u pružanju adekvatnog odgovora na promijenjene sigurnosne izazove i prijetnje, dolazi do sve intenzivnije uspostave suradnje s regionalnim organizacijama (NATO, EU, OESS...) u očuvanju svjetskog mira i sigurnosti. Kriza tradicionalnog koncepta mirovnih misija UN-a najočiglednije se manifestirala u mirovnim misijama na području bivše Jugoslavije tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća, kao i u mirovnim misijama na području afričkog kontinenta. U tom razdoblju u Republici Hrvatskoj odvijalo se pet mirovnih misija,

a ubrzo po njihovu završetku (odnosno pred sam završetak) Oružane snage Republike Hrvatske počele su se uključivati u mirovne misije UN-a. Rezultat procesa transformacije iz primateljice u davateljicu međunarodne pomoći vidljiv je, između ostaloga, i u činjenici da je Republika Hrvatska postigla status nestalne članice Vijeća sigurnosti UN-a u razdoblju 2008-2009. godine. U mnogim se slučajevima ističe da su upravo sudionici mirovnih misija pod okriljem različitih međunarodnih organizacija svojim angažmanom u velikoj mjeri pridonijeli i primanju Republike Hrvatske u dvogodišnje nestalno članstvo u Vijeću sigurnosti te primanju u punopravno članstvo NATO saveza.

Proces postizanja uloge kontributora međunarodnoj sigurnosti bio je popraćen usvajanjem strateških dokumenata na području sigurnosti i obrane. Krajnji cilj bio je (i jest) uspostava obrambenog sustava utemeljenog na principima kolektivne sigurnosti koji se ostvaruje (su)djelovanjem u multilateralnim međunarodnim organizacijama. Republika Hrvatska započela je 2002. godine proces transformacije svoga obrambenog sustava, koji je prethodno primarno bio prilagođen potrebi zaštite teritorijalne cjelovitosti države, te se u novim uvjetima morao prilagoditi promjenjivoj strateškoj okolini. Poticaji koji su dolazili iz međunarodnih organizacija kojih je Republika Hrvatska bila članica ili onih u čije je članstvo željela ući nalagali su prilagođavanje obrambenih sposobnosti ispunjavanju zadaća usmjerenih k postizanju međunarodnoga mira i sigurnosti, a prilagođeni koncept obrane nalagao je razvoj sposobnosti za sudjelovanje u međunarodnim mirovnim misijama.

Proučavanje uzročno-posljedične povezanosti sudjelovanja u mirovnim misijama i transformacije obrambenog sustava u disertaciji se zasniva na nekoliko čimbenika: a) analizi stupnja u kojemu se u strateškim dokumentima Republike Hrvatske u području vanjske politike, nacionalne sigurnosti i obrane pridaje pozornost mirovnim misijama Ujedinjenih nacija i regionalnih organizacija i hrvatskom sudjelovanju u njima; b) analizi utjecaja mirovnih misija na brojnost snaga i njihove troškove; c) njihovom utjecaju na strukturu snaga; te d) njihovom utjecaju na nabavku opreme.

U 1. poglavlju, *Metodološki okvir i predmet proučavanja*, autorica naznačuje znanstvenoistraživačke metode i postupke koji su korišteni pri izradi disertacije, definira predmet i cilj proučavanja te njegovu znanstvenu opravdanost. Naposljetku prikazuje hipoteze kojima je ispitivana uzročno-posljedična veza između mirovnih misija Ujedinjenih nacija (onih na teritoriju Republike Hrvatske i onih u kojima je do danas sudjelovala Republika Hrvatska) i transformacije obrambenog sustava Republike Hrvatske, odnosno veličine, organizacije, doktrine, misije, sposobnosti i opremljenosti Oružanih snaga kao njegovog najprominentnijeg sastavnog dijela. Cilj postavljenih hipoteza bio je ispitati jesu li mirovne misije koje su se za vrijeme i nakon Domovinskog rata odvijale na teritoriju Republike Hrvatske, kao i mirovne

misije u kojima je Republika Hrvatska sudjelovala od 1999. godine do danas pod okriljem UN-a (bilo misije koje se provode izravno pod okriljem UN-a bilo one pod okriljem regionalnih organizacija, a uz odobrenje mandata od strane Vijeća sigurnosti UN-a) u određenoj mjeri utjecale na transformaciju hrvatskog obrambenog sustava. Na kraju poglavlja daje se prikaz ključnih pojmova.

U disertaciji autorica kritički razmatra temeljna obilježja i zadaće mirovnih misija Ujedinjenih nacija, njihove osobine i karakter za vrijeme Hladnog rata te promjene koncepta tradicionalnih mirovnih misija nakon Hladnog rata. Analizom dokumenata i relevantne znanstvene literature stvorena je baza za proučavanje uloge mirovnih misija koje su se provodile na području Republike Hrvatske u konačnoj stabilizaciji stanja te za proučavanje transformacije Hrvatske od primateljice u davateljicu doprinosa u održavanju svjetskog mira i sigurnosti. U obradi teme korištene su postavke dominantnih teorija u međunarodnim odnosima – neorealističke i neoliberalne. U skladu s tim teorijama, autorica je pokazala da je u Hrvatskoj prihvaćen sveobuhvatni koncept nacionalne i međunarodne sigurnosti. S obzirom na to da se sigurnosne organizacije u novije vrijeme intenzivno prilagođavaju postizanju nevojnih dimenzija sigurnosti, te s obzirom na promjene globalnog strateškog okruženja i izvora ugrožavanja, promijenila se misija, ali i oblik i načini djelovanja oružanih snaga suvremenih država. Te promjene ogledaju se u načinu popunjavanja oružanih snaga, novim ulogama za koje se pripremaju, tendenciji sudjelovanja u multinacionalnim postrojbama, brojčanom smanjivanju i tehnološkom osuvremenjivanju.

Rad mr. sc. Ružice Jakešević zasnovan je na ispitivanju jedne glavne te triju pomoćnih hipoteza. U glavnoj hipotezi navodi se da su mirovne misije UN-a i promjene njihova karaktera u 21. stoljeću utjecale na transformaciju obrambenog sustava Republike Hrvatske i profesionalizaciju Oružanih snaga u skladu s NATO-ovim standardima, te na razvoj sigurnosne politike temeljene na sudjelovanju u međunarodnim mirovnim misijama i izgradnji mira u svijetu. U prvoj pomoćnoj hipotezi navodi se kako je Republika Hrvatska od sudjelovanja u mirovnim misijama UN-a i regionalnih organizacija imala (i ima) koristi na vanjskopolitičkom planu; u drugoj da se među razlozima za sudjelovanje Republike Hrvatske u mirovnim misijama ističe želja za širenjem stabilnosti i demokracije u nemirnim dijelovima svijeta i potvrđivanjem pripadnosti idealima razvijenog zapadnog svijeta; dok se trećom hipotezom ispituje tvrdnja da je Hrvatska u vrlo kratkom razdoblju od primateljice postala davateljica međunarodne pomoći, te da u usporedbi s državama u svom neposrednom okruženju daje jedan od najaktivnijih doprinosa održanju mira i sigurnosti diljem svijeta.

Pri izradi rada kandidatkinja se služila s nekoliko metoda – od deskriptivne, kvalitativne metode koja se sastojala od istraživanja dostupne literature i njezine elaboracije i autorske interpretacije, što se može smatrati analizom sadržaja, do

istraživanja putem anketnog upitnika koji su ispunjavali važni donositelji odluka u području obrane i nacionalne sigurnosti, eksperti u području obrane i nacionalne sigurnosti (kako civilni tako i vojni stručnjaci) te sami sudionici međunarodnih mirovnih misija. Primijenjena metoda ekspertnog mišljenja ima svoju kvalitativnu (koja je prevladavajuća) i kvantitativnu komponentu. Uzorak ispitanika može se smatrati namjernim uzorkom s obzirom na to da općenito kod ekspertnog uzorka stručnjaci odabiru one jedinice koje smatraju najtipičnijima za populaciju koja se istražuje.

U 2. poglavlju, *Koncept mirovnih misija Ujedinjenih nacija i njihova transformacija nakon hladnog rata*, autorica se osvrće na povijesni i suvremeni razvoj ovoga mehanizma UN-a. Ukratko analiziravši uvjete u kojima je nastala ta organizacija, autorica se okreće analizi osnovnih dokumenata UN-a i izvora legitimnosti mirovnih misija, primarno pomnom analizom pojedinih članaka Povelje UN-a te djelovanja Vijeća sigurnosti. Polazeći od činjenice da ne postoji općeprihvaćena definicija mirovne misije, navodi se nekoliko definicija koje se upotrebljavaju u suvremenom kontekstu za označavanje toga oblika djelovanja UN-a i regionalnih organizacija. Naznačuje se kako je koncept mirovnih misija od početka njegove primjene do suvremenih trendova u 21. stoljeću doživio brojne preinake, prilagođavajući se zahtjevima promijenjene prirode sukoba i potrebi za različitim sposobnostima osoblja.

Krajem Hladnog rata dogodio se pomak od tzv. tradicionalnih mirovnih misija k tzv. višedimenzionalnim misijama, namijenjenima implementaciji sveobuhvatnih mirovnih sporazuma i stvaranju uvjeta za održivi i trajni mir. Tradicionalni izraz *peacekeeping* (održavanje mira) dobio je nove sadržaje odnosno dimenzije, te tako sve značajniji postaju izrazi *peacebuilding* (izgradnja mira), *peacemaking* (stvaranje mira), *peace enforcement* (nametanje mira), *post conflict peace bulding* (post-konfliktna izgradnja mira). Tako se danas u različitim tipovima mirovnih misija provode različite složene zadaće – od pomoći u izgradnji održivih institucija vlasti, nadzora poštovanja ljudskih prava, reforme sigurnosnog sektora, preko razoružanja i demobilizacije, do reintegracije bivših boraca u normalne društvene tokove.

Ujedinjene nacije u novije su vrijeme uložile velike napore u jačanje svojih sposobnosti za upravljanje i održavanje operacija na terenu kako bi time ispunile svoju primarnu zadaću – održavanje svjetskog mira i sigurnosti. U prilog toj tvrdnji govore i podaci o drastičnom porastu broja sudionika u mirovnim misijama od početka devedesetih godina protekloga stoljeća do danas – od manje od 10.000 vojnika 1988. godine do više od 120.000 pripadnika civilnog i vojnog osoblja sredinom 2010. godine.

U 3. poglavlju, *Djelovanje mirovnih misija Ujedinjenih nacija na području Republike Hrvatske*, kandidatkinja je nastojala ukazati na činjenicu da su sukobi na

području država nastalih raspadom bivše Jugoslavije međunarodnoj zajednici pokazali da su principi i mehanizmi za koje se smatralo da osiguravaju stabilan okvir za međunarodnu sigurnost u razdoblju Hladnog rata nedovoljni za očuvanje međunarodnog mira. Pored toga objašnjava se proces angažiranja međunarodne zajednice u rješavanju krize nastale raspadom Jugoslavije i osamostaljivanjem novih država, te se iz navedenoga u radu može konstatirati kako je reakcija europskih i svjetskih čimbenika bila zakašnjela i neadekvatna. Ujedinjene nacije uključile su se u većoj mjeri u sukobe na prostoru bivše Jugoslavije nakon listopada 1991. godine, kad je Vijeće sigurnosti odobrilo slanje tradicionalnih mirovnih snaga opremljenih lakim naoružanjem. Te su snage bile raspoređene u neadekvatnom broju, neodgovarajuće naoružane i s nejasnim mandatom.

U tome kontekstu analizira se i pet mirovnih misija Ujedinjenih nacija koje su se odvijale na teritoriju Republike Hrvatske – od UNPROFOR-a, preko UNCRO-a, UNTAES-a i UNPSG-a do UNMOP-a. Neke od tih misija (UNPROFOR i UNCRO) smatraju se neuspjelim, dok se ostale smatraju uspješno provedenim misijama (UNTAES, UNPSG i UNMOP), čija su iskustva iskorištena u daljnjem unapređenju djelovanja mirovnih misija UN-a. Autorica ukazuje na činjenicu da je prisutnost mirovnih snaga imala utjecaja i na obrambene strategije obiju strana u sukobu. Primarni ciljevi Republike Hrvatske bili su obustavljanje agresije te uspostava suvereniteta u okviru međunarodno priznatih granica. Tome su morale biti prilagođene i obrambene strategije, koje su morale uzeti u obzir angažman međunarodnih čimbenika. Glavna obilježja razvoja samostalnih Oružanih snaga Republike Hrvatske bila su brz rast vojnih formacija koje su stvarane masovnom mobilizacijom i militarizacijom policijskih snaga, koje su u početku bile jedini organizirani naoružani obrambeni element, te stvaranje strateških dokumenata u jeku događanja na terenu.

Osim što je ukazao na neprikladnost tradicionalnih mirovnih misija u promijenjenom strateškom okruženju, u kojemu je došlo i do promjene prirode sukoba, UNPROFOR je utjecao i na najranije oblike organiziranja Hrvatske vojske, kao i na kasnije pokušaje transformacije u svrhu povećanja učinkovitosti pri oslobađanju okupiranih dijelova teritorija. Iskustva koja su Oružane snage Republike Hrvatske crpile iz stalne suradnje s UNPROFOR-om poslužila su za usvajanje i korištenje određenih vojnih tehnika u kasnije poduzetim oslobodilačkim akcijama. Prvi doticaj novoosnovanih Oružanih snaga Republike Hrvatske s nekim organiziranim oružanim formacijama ostvaren je upravo preko mirovnih snaga koje su pružale priliku za usvajanje načela organizacije, vođenja i zapovijedanja.

Jedna od novih zadaća Oružanih snaga nakon okončanja rata u Hrvatskoj bila je i priprema za sudjelovanje u mirovnim misijama Ujedinjenih nacija, koje je započelo 1999. godine. Ta organizacija na neki je način poslužila početnim naporima za

međunarodnom afirmacijom Republike Hrvatske, a zasigurno je utrla put sudjelovanju u misijama pod okriljem regionalnih organizacija koje će, po svemu sudeći, u budućnosti biti sve važnije. Iako je velik dio znanja stečen sudjelovanjem u mirovnim misijama “transferiran” u obrambeni sustav i Oružane snage, nedostaje sistematično utvrđivanje naučenih lekcija koje bi se na sustavan način primjenjivale na svim razinama obuke u Oružanim snagama, a ne samo ograničeno u obuci vojnika deklariranih za sudjelovanje u mirovnim misijama.

U 4. poglavlju, *Angažman pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih nacija*, kandidatkinja objašnjava tijekom preobrazbe Republike Hrvatske iz primateljice u davateljicu međunarodne pomoći, pravnu osnovu za sudjelovanje Oružanih snaga u mirovnim misijama te konkretan angažman u mirovnim misijama od 1999. godine do danas. Osim u Ustavu, zakonima i strateškim dokumentima Republika Hrvatska je članstvom u međunarodnim organizacijama i u postupku pridruživanja članstvu u međunarodnim organizacijama definirala spremnost sudjelovanja u međunarodnim aktivnostima u situacijama koje predstavljaju prijetnju međunarodnom miru i sigurnosti. Primjerice, za sudjelovanje u aktivnostima NATO-a koje podrazumijevaju i mirovne operacije bilo je potrebno pripremiti i obučiti dostatan broj vojnika s odgovarajućim sposobnostima i specijalnostima. Pored toga članstvo u NATO-u podrazumijeva da se 8% oružanih snaga države u svakom trenutku nalazi (ili bude raspoloživo) u misijama izvan nacionalnog teritorija te da je 40% kopnene komponente obučeno, opremljeno i strukturirano za razmještanje, što je i jedan od ciljeva prilagodbe obrambenog sustava navedenih u Strateškom pregledu obrane.

Autorica konstatira kako usmjerenost na sudjelovanje u mirovnim misijama predstavlja potvrdu promjene smjera obrambene politike u poslijeratnom razdoblju, koja je prethodno gotovo isključivo bila usmjerena na napore za obranom teritorijalnog integriteta. Stvaranje malih, ali državi ove veličine prikladnih, profesionalnih i fleksibilnih oružanih snaga u skladu je s konceptima kolektivne obrane i sigurnosti, odnosno s konceptom zajedničke sigurnosti. Političke promjene koje su se dogodile 2000. godine otvorile su put bržem uključivanju Republike Hrvatske u europske i euroatlantske integracije te aktivnijem sudjelovanju u mirovnim misijama. Od 2003. godine Republika Hrvatska sudjeluje i u mirovnim operacijama NATO-a, a od 2008. godine i u operacijama pod vodstvom EU-a.

Usporedo s početkom sudjelovanja u mirovnim misijama Ujedinjenih nacija 1999. godine odvijali su se procesi transformacije cjelokupnog obrambenog sustava, a posebice Oružanih snaga. Misije i zadaće obrambenoga sustava Republike Hrvatske u jasnoj su vezi s međunarodnim obvezama koje je Hrvatska preuzela u Ujedinjenim nacijama te u okviru regionalnih organizacija kojima pristupa (ili je u međuvremenu pristupila). Primjerice, u okviru suradnje s UN-om Hrvatska je

stand-by aranžmanom definirala vlastite obveze u UN-ovim mirovnim operacijama, a ima i status promatrača u UN-ovoj postrojbi SHIRBRIG. U skladu s definiranim obvezama, u reformi obrambenoga sustava, a posebice u reformi Oružanih snaga, bilo je potrebno doseći odgovarajuću razinu sposobnosti za ispunjavanje preuzetih zadaća. Republika Hrvatska je sa svojim Oružanim snagama od 1999. do 2011. godine sudjelovala u ukupno osamnaest mirovnih misija pod okriljem UN-a, u dvije pod okriljem NATO-a te u dvije pod okriljem EU-a.

Kandidatkinja naglašava kako su iskustva stečena u mirovnim misijama imala važnu ulogu u reformskim procesima, što je vidljivo iz nekoliko pokazatelja: osnivanje Obučnog središta za međunarodne vojne operacije, promjene zakonodavnog okvira koji regulira upućivanje pripadnika Oružanih snaga u inozemstvo, sistematizacija naučenih znanja i njihova primjena u procesu obuke jedinica Oružanih snaga namijenjenih sudjelovanju u mirovnim misijama itd. Pored sudjelovanja u mirovnim misijama koje se odvijaju pod okriljem Ujedinjenih nacija, u ovome se radu obrađuje i sudjelovanje Hrvatske u mirovnim operacijama NATO-a i Europske unije, i to ne samo stoga što i te misije imaju mandat Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija nego i zbog njihove usporedbe s misijama Ujedinjenih nacija s obzirom na razinu sudjelovanja Republike Hrvatske.

U 5. poglavlju, *Mirovne misije Ujedinjenih nacija i transformacija obrambenog sustava Republike Hrvatske*, kandidatkinja objašnjava proces razvoja sigurnosne politike Republike Hrvatske i prilagođenost obrambenog sustava sudjelovanju u mirovnim misijama, te analizom relevantne literature, strateških dokumenata i godišnjih izvješća o spremnosti obrambenog sustava prikazuje utjecaj sudjelovanja u mirovnim misijama na transformaciju obrambenog sustava Republike Hrvatske.

Preispitujući uloge oružanih snaga u novim političkim, sigurnosnim, ekonomskim i geopolitičkim okolnostima, autorica ukazuje na trend sve većeg usmjerenja k razvoju sposobnosti za sudjelovanje u mirovnim misijama pod vodstvom nadnacionalnih entiteta te stvaranja multinacionalnih formacija u okviru procesa internacionalizacije oružanih snaga. Ta tendencija uočljiva je i u Dugoročnom planu razvoja Oružanih snaga 2006-2015. Važan dio reformskih procesa kroz koje prolaze mnoge europske države jest i promjena načina popunjavanja oružanih snaga. To je slučaj i s Republikom Hrvatskom, koja je u razdoblju koje je predmet proučavanja postupno razvijala sposobnosti prilagođene novim sigurnosnim izazovima, uz istodobno smanjenje obrambenog sustava i prelazak na potpuno dragovoljno popunjavanje profesionalnim osobljem, dragovoljno služenje vojnog roka te razvijanje manje ugovorne pričuve. Cilj transformacije obrambenog sustava Republike Hrvatske i posebice Oružanih snaga nije bio samo prilagodba kapaciteta za sudjelovanje u mirovnim operacijama, nego i smanjenje predimenzioniranog sustava koji nije bio primjeren mirnodopskim uvjetima i veličini države.

Ono što se ističe kao osobito problematično u novije vrijeme jest činjenica da Republika Hrvatska svoju sigurnosnu politiku temelji na dokumentima koji su stari gotovo jedno desetljeće te da unatoč promjenama koje su se dogodile u proteklom razdoblju još uvijek nisu usvojeni novi strateški dokumenti kojima se regulira područje sigurnosti i obrane. Od posebnog je značaja donošenje nove Strategije nacionalne sigurnosti koja bi bila primjerenija novim okolnostima i koja bi jasnije definirala položaj Republike Hrvatske, stanje u međunarodnom okruženju, vrijednosti, interese i ciljeve Republike Hrvatske, kao i prijetnje tim vrijednostima, interesima i ciljevima. U nju bi također trebala biti ugrađena i iskustva sudjelovanja u različitim oblicima međunarodnoga angažiranja, pa tako i iskustva stečena sudjelovanjem u mirovnim misijama, koja bi se potom odrazila na usmjeravanje i projiciranje budućih aktivnosti Republike Hrvatske u međunarodnoj zajednici.

Autorica u ovome dijelu rada pokazuje da je sve više prisutna tendencija orijentacije na misije koje se odvijaju pod okriljem NATO-a i EU-a te tendencija postupnog smanjivanja angažmana u mirovnim misijama UN-a, ponajprije zato što se uglavnom mali broj sudionika nalazi u velikom broju misija, te je za njih teže organizirati potporu. Takva predviđanja o budućem angažmanu Oružanih snaga Republike Hrvatske izvan hrvatskih granica mogu poslužiti kao svojevrsan pokazatelj promjene prioriteta djelovanja u međunarodnom okruženju s protokom vremena i u skladu s vanjskopolitičkom pozicijom države. Također, posljednje izmjene Ustava i Zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, policije, civilne zaštite te državnih službenika i namještenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu, koje su usvojene 2010, kao i prethodne promjene Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (2007. godine) idu u pravcu da se omogući veći angažman u mirovnim misijama, i to ne samo pripadnika Oružanih snaga.

U 6. poglavlju, *Rezultati istraživanja*, autorica prikazuje rezultate istraživanja putem anketnog upitnika na ekspertnom uzorku ispitanika koje je provodila od rujna 2010. godine do siječnja 2011. godine. Pitanja u upitniku konstruirana su na način koji omogućuje njihovo povezivanje s hipotezama u radu. Rezultati istraživanja jasno ukazuju na vezu između sudjelovanja u mirovnim misijama i transformacije obrambenog sustava Republike Hrvatske. Prikupljeni podaci mogu poslužiti za usmjeravanje pojedinih aspekata daljnje transformacije obrambenog sustava, poglavito Oružanih snaga Republike Hrvatske.

U *Zaključku* autorica konstatira da su iskustva suradnje s mirovnim snagama UN-a na svom teritoriju Hrvatskoj pomogla u poslijeratnoj organizaciji obrambenog sustava i transformaciji Oružanih snaga. Ta iskustva utjecala su i na brzu transformaciju iz primateljice u davateljicu međunarodne pomoći. Dok su pripadnici mirovnih snaga Ujedinjenih nacija još boravili na Prevlaci, Republika Hrvatska za-

počela je sudjelovanje u mirovnim misijama Ujedinjenih nacija. Pregled mirovnih misija koji je dan u ovome radu ukazuje na brz porast broja mirovnih misija u kojima Republika Hrvatska sudjeluje pod okriljem UN-a, NATO-a i EU-a. Osim u članstvu u NATO-u te skorom budućem članstvu u Europskoj uniji, potvrda napretka u međunarodnom položaju Republike Hrvatske manifestira se i u brojnim važnim funkcijama koje su Hrvatska ili pojedini njezini dužnosnici obnašali u međunarodnim organizacijama.

Iz analize izvedene u ovoj disertaciji mogu se izvući i određeni zaključci vezani za buduće sudjelovanje Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih nacija. Jedna od mogućih promjena trebala bi biti usmjerenost na manji broj misija, pri čemu ključni kriteriji trebaju biti raspoloživa hrvatska sredstva i snage za sudjelovanje u tim misijama te međunarodne obveze Republike Hrvatske i njezini nacionalni interesi. Druga promjena trebala bi biti potreba postupnog razvijanja drugih načina pružanja doprinosa na vojnom, ali i civilnom području. Konkretna elaboracija sudjelovanja Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih nacija ili misijama pod okriljem NATO-a ili Europske unije trebala bi biti značajan sadržaj hrvatskih strateških dokumenata. S obzirom na sve navedene elemente može se zaključiti da je sudjelovanje Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih nacija pozitivno utjecalo na reformu obrambenog sustava i transformaciju Oružanih snaga. To je potvrdilo i empirijsko istraživanje koje je provedeno u sklopu ove doktorske disertacije.

Kandidatkinja je pri izradi doktorske disertacije koristila primjerenu metodologiju i pristup pomoću kojih je uspješno istražila problematiku provođenja mirovnih misija Ujedinjenih nacija u suvremenom sigurnosnom okruženju te utjecaj sudjelovanja Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih nacija (i regionalnih organizacija) na transformaciju njezina obrambenog sustava. U radu se uspješno ukazuje na uzročno-posljedičnu povezanost sudjelovanja u mirovnim misijama Ujedinjenih nacija i transformacije obrambenog sustava Republike Hrvatske, poglavito Oružanih snaga. Pored analize relevantne znanstvene literature, dokumenata, mandata pojedinih mirovnih misija, kao i zakonodavnih rješenja, dokazivanju uzročno-posljedične povezanosti dviju istraživanih pojava značajno su pridonijeli rezultati anketnog istraživanja provedenog na uzorku eksperata koji se bave problematikom nacionalne i međunarodne sigurnosti te obrambenim pitanjima, bilo kao teoretičari bilo kao praktičari u sustavu nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske. Rezultati proizašli iz istraživanja, kao i cjelokupna analiza provedena u ovoj doktorskoj disertaciji, osim što rasyjetljavaju trenutnu situaciju unutar obrambenog sustava Republike Hrvatske koja je rezultat dvadesetogodišnjeg razvojnog procesa sa specifičnim fazama razvoja, u velikoj mjeri mogu biti korisni u projekcijama budućeg razvoja obrambenog sustava Republike Hrvatske, posebice u planiranju budućeg doprinosa Hrvatske mirovnim misijama Ujedinjenih nacija, koje uključuju

i mirovne misije koje se odvijaju pod okriljem regionalnih organizacija – NATO-a i Europske unije.

Disertacija je logično i kvalitetno strukturirana, a napisana je jasnim jezikom i stilom. Povjerenstvo je ocijenilo da je mr. sc. Ružica Jakešević u svojoj doktorskoj disertaciji metodološki i sadržajno u potpunosti ispunila postavljene znanstveno-metodološke zahtjeve.